

**Ико Мирковић, ПОДГОРИЧКА ШТАМПАРИЈА И ЛИСТ
"ЗЕТА" ЈОВАНА-ЈОЗА ВУКЧЕВИЋА 1931-1941, Културно-
просвјетна заједница Подгорица, Народна библиотека "Радосав
Љумовић", Подгорица 1998, 155 страна**

У издању Културно-просвјетне заједнице и Народне библиотеке "Радосав Љумовић" у Подгорици објављена је књига револуционара и публициста Ика Мирковића "Подгоричка штампарија и лист 'Зета' Јована Јоза Вукчевића 1931-1941". Поред ауторовог текста о подгоричком недјељнику и његовом главном и одговорном уреднику, у књизи се налазе и одјељци: "Избор из прилога Ј. Вукчевића" и "О Јозу и његовој Зети говоре његови савременици и поштоваоци". На крају су и рецензије рукописа и пишчева биографија.

Значај теме којом се бавио Ико Мирковић истакли су у објављеним прилозима наши познати научници: Јагош Јовановић, Ратко Ђуровић и Милија Станишић. У тексту "Зета - прогресиван лист" Милија Станишић је написао да су у међуратном периоду никшићка "Слободна мисао" и подгоричка "Зета" биле "најквалитетније и најмаркантније новине". Ратко Ђуровић је у прилогу "Три написа о листу Зета", уз податке о листу у књигама Душана Вуксана, др Ника С. Мартиновић и др Ђока Пејовића, посебно нагласио да је Зета запостављена у радовима о периодичној штампи и у лексикографским издањима, уз прим-

јер да о њој нема одреднице у "Енциклопедији Југославије", тамо гдје је било мјеста за лист за књижевност и поуку истог имена који је излазио на Цетињу непуну годину дана 1885. год. Јагош Јовановић је описао своју сарадњу у Зети, уз наслове својих текстова због којих је била забрањивана.

Ико Мирковић је у књизи "Друго-ви моје младости", објављеној прије двије деценије, писао и о "Зети" и њеном уреднику. Овога пута он је прихватио предлог професора Јагоша Батрићевића, директора Народне библиотеке "Радосав Љумовић" у Подгорици да о међуратном недјељнику напише књигу. С разлогом су издавачи књига били упорни у таквом захтјеву, поред осталог и зато што је Ико Мирковић у вријеме излажења "Зете" био графички радник у штампарији њеног уредника Јована-Јоза Вукчевића. У исто вријеме он је, у раној младости (рођен 1918. године) био активан учесник у друштвеном животу Подгорице. Уз то, раније је у прилозима објављеним у периодичној штампи и у шест књига о борцима НОР-а писао и о напредном покрету у међуратној Подгорици.

Из богатог животног искуства стеченог на раду у приватном издавачко-

штампарском и књижарском предузећу Ико Мирковић је саопштио мноштво података који се не могу наћи у ранијим радовима. Они се односе на књижару која је била стјечиште прогресивних јавних и културних радника, на штампарију коју је често посјећивала полиција, на забране листа "Зета". Наведена су имена радника листа - федералиста, демократа и комуниста, који су се нашли заједно на његовим страницама. Приказана је личност Јована-Јоза Вукчевића, графичара који се истицао својим знањем, а у 21. години живота покренуо недјељни лист, савладавши огромне препреке у његовом издавању, па и забране. Пажња аутора усредсређена је на личност уредника демократе, поборника слободне штампе, патриоте који није прихватио понуду квислиншке црногорске власти да у вријеме италијанске окупације настави са издавањем листа, већ се прикључио партизанској јединици у Љешанској нахији, у његовом родном крају, гдје је и заробљен, а убрзо затим и стријељан на Ракића Кућама у близини Подгорице.

Ико Мирковић је на основу анализе свих бројева листа закључио да се на његовој садржини може "дјелимично реконструисати десетогодишњи културни и друштвени живот Подгорице, а дијелом и Црне Горе". Он је то конкретније показао у одјелцима: "Зета и Црногорска федералистичка странка", "Демонстрације", "Штрајкови", "Сахране и комеморације умрлих и погинулих другова", "О белведер-

ском догађају 1936", "Зета о 27. марту 1941. године и говор Марка Даковића", "Револуционарне паролe које су исписиване улицама Подгорице", "Црвене заставе", "Зета о радничким и синдикалним активностима", "Улога КПЈ у демонстрацијама, штрајковима и другим акцијама", "Културно-забавни живот Подгорице", "Фудбалски клубови".

На основу приказа свих битнијих питања друштвеног живота на страницама недјељног политичког листа, аутор је извео његове основне карактеристике. "Зета" је оцијењена као демократски лист, отворен за сараднике различитих политичких опредјељења и поборнике супротстављених струја у књижевном животу. Знатно више од других гласила, она је пратила опозициони покрет у Црној Гори, испољавајући тиме одважност и смјелост пред наступима власти. У ствари, у ондашњим приликама имала је битна својства независног политичког гласила. За такав профил политичког листа залагао се уредник Јован Вукчевић, што потврђује и његов текст "Слободна штампа - слободан живот", објављен у овом листу 1. децембра 1939. године. У том тексту аутор је тврдио да је слободна штампа "разобличила војске деликвената, учинила драгоцјених услуга социјалном напретку и помогла моралном и интелектуалном преображају друштва уопште".

Књига Ика Мирковића је драгоцјен прилог и историји новинарства у Црној Гори.

Др Радивоје Шуковић